

Druhá světová válka

- začátek 1. září 1939, konec 2. září 1945

Situace před válkou

- agresivní země: Německo, Itálie, Japonsko; VB pokračuje v politice izolacionismu
- OSN je k ničemu, ničenu nezabránila

březen 1939 zánik Československa, vyhlášen protektorát, Německo získalo v Litvě přístav Memel (= Kleipeda) → Litva nemá přístup k moři

- Hitler má další požadavky, tentokrát směřují k Polsku, chce spojit Německo s Východním Pruskem přes Polské území, taky chce přístav Gdaňsk (polosamostatný městský stát), tentokrát Hitler narazil – Anglie i Francie pochopily, že ústupky nezabraly, začínají tedy Polsku garantovat neměnnost hranic

duben 1939 Italové anektovali Albánii, ve Španělsku se ujímá moci generál Franco, taky Hitler slavil svoje padesátiny

23.8.1939 rozebíhají se jednání mezi Brity, Francouzi a Sověty s Němci, výsledek je *pakt Ribbentrop-Molotov* o neútočení mezi Němci a Rusy, měl dodatky, které veřejnost neznala, v nich šlo o rozdělení sfér vlivu v Evropě mezi němci a Sovětským svazem, ty dodatky byly zveřejněny až v roce 1989

- Sověti chtějí zpět to, co ztratili po první světové válce (Finsko, Polsko, kus Běloruska, Ukrajiny, Bessarabii)

1.9.1939 Mussolini Hitlerovi oznamuje, že itálie není připravena naválku a preferoval by něco jako Mnichov (konferenci), ale Hitler chtěl válčit, a tak zinscenoval útok na německou vysílačku Gleiwitz (Gliwice), útočí na polský poloostrov Westerplatte, kde taky měli sklad munice, vpád je bleskový (*blitzkrieg*), tanky jsou podporovány Luftwaffe, Poláci nejsou vyzbrojeni, od začátku jasné, že Poláci prohrají, k útoku se připojila jako jediná země Slovensko

- reakce velmocí: Francie a Británie vyhlásují Němcům válku, ale nic nedělají (*Sitzkrieg*), chtějí blokovat dovoz do Německa (neutrální země mohly obchodovat), nebyla však moc úspěšná
- co udělali Němci ze západu, to udělal Sovětský svaz z východu

17.9. vpád Sovětského svazu do Polska, oficiálně zdůvodňují tím, že chtějí udělat přesunutí hranice, aby chránili svoje obyvatelstvo před vpádem Němců

- v roce 1940 došlo k vyvraždění polské elity u Katyni, Stalin dlouho tvrdil, že to udělali Němci, ale udělali to Sověti
- vznik nové německo-sovětské hranice, Polsko zase není (někdy se mluví o čtvrtém dělení Polska)
- ošetřeno hospodářskou smlouvou (únor 1940)
- vytvoření území Generálního gouvěnementu, pod německým vlivem, cílem postupně odtud vystrnadit kohokoliv (Poláky a židy) a udělat z toho jakési německé území, v jeho čele je Hanse Frank

Periodisace války

1. 1.9.1939 až 21.6.1941
2. 22.6.1941 (útok na Sovětský svaz) až konec roku 1942 (bitva u Stalingradu)
3. 2.2.1943 až léto 1944
4. 6.6.1944 (vyloštění v Normandii) až 8.5.1945 (konec války v Evropě)
5. květen 1945 až 2.9.1945

Charakter války

- padlo 110 milionu vojáků
- dalších 58 dalších civilistů zemřelo
- 35 mil. zraněných
- druhá průmyslová revoluce → tanky, letectvo, ponorky, atomové bomby, penicilin
- Němci měli navrch do roku 1941, kdy vstoupily do války Spojené státy
- fašistické státy: Německo, Itálie, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko, Japonsko, Thajsko (umožňovalo Japonsku operovat ze svého území), Finsko
- neutrální státy: Švédsko, Irsko, Švýcarsko, Portugalsko, Španělsko, Turecko

Zisky SSSR do roku 1940

podzim 1939 Sověti do Pobaltí přesunuli jednotky, pak tam proběhly volby, vznikly prosovětské vlády, výsledkem byl vstup Pobaltských zemí do Sovětského svazu v červenci 1940

červen 1940 SSSR vnutil Rumunsku smlouvu o vstupu do SSSR: Besarabie, Bukovina

- pokus o úpravu hranic s Finskem nevyšel, chtěli poloostrov Hanko, Finsko odmítlo, SSSR napadl Finsko

30.11.1939-12.3.1940 ZIMNÍ VÁLKA: Finové se brání, mají postavenou Mannerheimovu linii (Carl Gustav Emil Mannerheim, tehdejší Finský prezident, považován za zakladatele Finska), válka vyvolala nevoli především Británie a Francie, kteří finančně Finsko podporovaly, SSSR vyřazeno ze Společnosti národů, končí *Moskevským mírem* (12.3.1940), získávají jenom 10 % území Finska

- Mannerheimova linie nebyla prorážena (jen malinko)
- když byli Sověti napadnuti Němci v roce 1941, Finové se postavili na stranu Němců

Útok na Skandinávii

- aktivita Německa

9.4.-10.6.1940 VÁLKA O SKANDINÁVII: jen o Dánsko a Norsko, operace Weserübung, Dánsko dobyto hned, Dánové se hezky zachovali ke svým Židovským obyvatelům, kteří byli na lodích přepraveni do Švédska

- Britové a Francouzi chtějí zastavit dodávky železa ze Švédska do Německa, což vyvolalo útok na Skandinávii
- Vidkun Quisling – vznik kolaborantské vlády v Norsku, státní převrat
- na straně Norů od začátku Britové a Francouzi
- na sklonku války od 10. května 1940 začíná útok na západní Evropu (Benelux a Francii), jakmile Němci zaútočili, Francie i Anglie stáhly svá vojska z války o Skandinávii a Němci dobyli Narvik, čímž končí válka o Skandinávii

Útok na západní Evropu

10.5.-22.6.1940 operace Gelb: útok na Benelux

12.5.1940 útok na Francii, vpadli tam do severu, na jihu je totiž Maginotova linie, Francouzům pomáhají Británie a Benelux, ale neúspěšně, někteří vojáci po porážce u Calais přepraveni do Británie z přístavu Dunkerque

10.6.1940 Mussolini útočí na Francii a získává drobné území

- premiér Philippe Pétain, který válčil už v první světové válce, byl donucen, aby tu kapitulaci podepsal on: *Kapitulace v Compiègne*

22.6.1940 Francie kapituluje

- Rotterdam krom jednoho chrámu srovnán se zemí
- Němci okupují Francii na Z u moře, v centrální části je tzv. Vichistická Francie (kolaborační režim), vydzel jen do srpna 1944, kdy začíná osvobozování Francie z jihu
- mezi spojenci se objevily i jednotky Charlese de Gaulla, který utekl do zahraničí a poté organizoval jednotky svobodné Francie

Bitva o Británii

- bitva o británii – němci by chtěli dobýt británii, vylodění pomocí operace lvoun
- adlertag 13. srpna
- do října nejintenzivnější vzdušná válka o britský prostor
- první německá prohra
- od roku 1942 to už budou Britové kteří bombardují Německo
- Luftwaffe x RAF

říjen 1940 na španělsko-francouzských hranicích probíhá jednání Hitlera a Franca, pokud se Franco přidá do války a dobude Gibraltar, tak si ho Španělsko může nechat a dostane k tomu nějakou tu kolonii, nicméně Franco to nepřijal, Španělsko bude neutrální

listopad 1940 Hitler nabízí Stalinovi, jestli se nepřidá do války proti kapitalistům

- v RAF i českoslovenští dobrovolníci
- pojďme na Balkán

duben 1939 Itálie anektuje Albánii, plánuje co dál

říjen 1940 Mussolini útočí na Řecko, je to obří fiasko, Řekové částečně vstoupili do Albánie

březen 1941 Hitler si je nakláněl, v březnu se Hitlerovi povedlo dostat Jugoslávii do aliance, proběhne tam ale do týdne puč, Hitler reaguje a Jugoslávie je v rámci operace Marika během dubna obsazena, pak je dobyt i Řecko, trochu je okousají, osamostatní se Chorvatsko v čele s ustašovci, v čele s Ante Paveličem, dále Srbsko v čele s gen. Nedičem

- Řecko je připojeno k Itálii, Makedonii získává Bulharsko
- v Jugoslávii je silná partyzánská aktivita v čele s Josipem Brozem Titem (this is a surprise tool that will help us later)

květen – červen 1941 operace Merkur – invaze na Krétu

- válka v africe
- Italové drží Libyi, Etiopii, Somálsko a Eritreu, chtějí dobýt britský Egypt

⇒ otevíráme libyjsko-egyptskou frontu (září 1940)

únor 1941 Italové jsou zatlačeni

březen 1941 vložte postavu německého tankového velitele Erwina Rommela, nicméně přestal být v popředí kvůli Barbarosse, opevní Tobruk, který je pak pracně dobýván

květen 1941 habeško-somálská fronta: Italové vedou neúspěšný útok na britské Somálsko, Briti zareagovali tím, že dobyli celou Italskou východní Afriku

duben 1941 Japonsko a SSSR uzavírají smlouvu o neútočení

březen 1941 zákon o půjčce a pronájmu – USA „půjčí“ Britům a ostatním spojencům (potom i SSSR) vybavení za peníze, které zaplatí po válce (pak se to promlčelo)

- jedeme na východní frontu

22. června 1941 začíná útok Německa na SSSR, okolo 70% německé vojenské síly se přesune na východní frontu, Němci mají srovnatelný počet ale mnohem vyšší kvalitu vybavení, Stalin taky před válkou zlikvidoval většinu schopných generálů v rámci čistek (Tuchačevsky), sovětské vedení je tedy nezkušené

- ze začátku padaly celé sovětské armády do německého zajetí
- Stalina částečně zachránilo to, že se mu povedlo přesunout část průmyslu za Ural
- německý útok veden třemi směry, na sever do Leningradu, v centru do Moskvy, na jih do Stalingradu, na Kavkaz (ropa)
- německá invaze ale nemá před zimou moc času, na podzim začíná pršet, pak je krutá zima, na kterou není Německo plně připraveno

září 1941 - leden 1944 Leningrad je obklíčen, začíná dlouhé obléhání Leningradu, Leningrad zásobován pouze po jezeře

- na podzim Hitler prohlašuje, že už vyhrál, v říjnu začíná operace Tajfun – dobytí Moskvy, Německo je na 20 km od Moskvy
- začíná ale zima a je to v pytlí, v prosinci začíná protiútok generála Žukova, který frontu posouvá v místech až 200 km na západ

srpen 1941 Atlantická charta – Churchill a FDR prohlašují, že musí porazit fašistické země, že uchází především o osvobození fašisty podrobených zemí

- do Británie se stahují vlády okupovaných zemí
- Britové mají výhody: velké námořnictvo, letectvo, impérium, radar

květen 1940 k moci se dostávají konzervativci v čele s Churchillem, odmítají politiku appeasementu

- strategie měla být taková, že Británii budou nejprve bombardovat a pak se tam vylodí: operace Seelöwe

10.7.1940 začíná bombardování britských ostrovů

13.8.1940 den orlů – den, kdy bombardování bylo nejintenzivnější

- střet Geringovy Luftwaffe s RAF
- Churchill chodil mezi lidmi, dodával jim odvalu
- v letectvu také českoslovenští letci
- podařilo se Británii ubránit – první německý neúspěch, nezískali britské ostrovy

Válka v pacifiku

1937 čínsko-japonská válka

1940 Japonsko obsazuje francouzskou Indočínu

- USA uvaluje na Japonsko ropné embargo, což vede k

7.12.1941 útok na Pearl Harbor, potopili zepár lodí, letadel, den na to FDR předstupuje před Kongres a USA vyhláší válku Japonsku (do pár dnů i jejich spojencům – Německu, Itálii)

- v letech 1940-42 období rychlé japonské expanze, obsazují evropské kolonie v regionu, prvně Japonci vnímáni jako osvoboditelé od kolonizátorů, později místním obyvatelům slibují za pomoc nezávislost po válce

3.-7.6.1942 bitva u Midway – kombinovaná námořní a pozemní bitva o ostrov Midway, Američani rozluštili japonský kód, odrazili jejich útok – obrat ve válce

VIII. 1942 - II. 1943 bitva o Guadalcanal (Šalamounovy o-vy), USA donutí Japonce se stáhnout, velká pozemní výhra USA

1.1.1942 Washingtonská deklarace – viz Atlantická charta: Němci dostanou nabudku, z tohoto pak vyplývá OSN

- 1943 celkově zlomový rok v druhé sv. v.
  - koncem roku 1942 rozluštěna německá šifra Enigma (Turing)
- hodně od hanky –

Apeninský poloostrov 1945

9.4.1945 dobyto Miláno

- Spojenci v Pádské nížině, Němci zatlačeni k Pádu
- Mussolini chtěl utéct do Švýcarska, ale byl chycen partyzány a zabit, ostatky jeho milenky byly vyvěšeny v Miláně

2.5. německá kapitulace

Západní fronta 1945 - Hamburk

1944 Němci se tu pokusili o poslední ofenzivu, boje směřovali k přístavům v Antverpách, výběžek zlikvidován do ledna 1945, důvodem bylo špatné zásobování a zimní počasí

únor Spojencům se podařilo prolomit Siegfriedovu linii podél řeky Maasy dlouhých asi 5 km, snažili se dál proniknout do Třetí říše, zlomové bylo to, že se dostali přes řeku

březen 1945 dostávají se přes řeku a postupují dál do TŘETÍ ŘÍŠE, PŘESTOŽE NĚMCI MOSTY NIČILI, poslední z nich – most u Remagenu, kterého využili spojenci

- pravidelné nálety na TŘETÍ říši už od roku 1943

12.4. smrt F. D. Roosevelta, prezidentem se stává jeho viceprezident Harry S. Truman, ten pokračuje v téže zahraniční politice

25.4. Američané a Sověti se setkali na Labi (u Torgau), dosáhli tak demarkační linie

- rozbombardovaný Hamburg, Drážďany
- nesection porážka Německa

30.4. BITVA O BERLÍN: na Berlín táhnout dva fronty: Ukrajinský a Běloruský, Berlín dobyl Žukov, bránit se mohlo jen asi milion Němců, zatímco Sovětů bylo dva a půl milionu, Hitler pobývá, v bunkru i s ostatními, byl tam i s jeho milenkou Evou Braunovou, kterou si den předtím, než spáchal sebevraždu, si ji vzal za ženu (ampulkou, Hitler se prostřelil hlavu)

2.5. oficiální kapitulace Berlína

7.5. *Kapitulace v Reměši* Němců, za ně podepisoval Alfred Jodl, s platností od 8.5.

8.5. Stalinovi se to zdálo málo, došlo k další kapitulaci v Berlíně, kterou podepsal Wilhelm Kettel

- od honzy
- začátek 1. září 1939, konec 2. září 1945

Situace před válkou

- agresivní země: Německo, Itálie, Japonsko; VB pokračuje v politice izolacionismu
- OSN je k ničemu, ničení nezabránila

březen 1939 zánik Československa, vyhlášen protektorát, Německo získalo v Litvě přístav Memel (= Kleipeda) → Litva nemá přístup k moři

- Hitler má další požadavky, tentokrát směřují k Polsku, chce spojit Německo s Východním Pruskem přes Polské území, taky chce přístav Gdaňsk (polosamostatný městský stát), tentokrát Hitler narazil
- Anglie i Francie pochopily, že ústupky nezabraly, začínají tedy Polsku garantovat neměnnost hranic

duben 1939 Italové anektovali Albánii, ve Španělsku se ujímá moci generál Franco, taky Hitler slavil svoje padesátiny

23.8.1939 rozebíhají se jednání mezi Brity, Francouzi a Sověty s Němci, výsledek je *pakt Ribbentrop-Molotov* o neútočení mezi Němci a Rusy, měl dodatky, které veřejnost neznala, v nich šlo o rozdělení sfér vlivu v Evropě mezi Němci a Sovětským svazem, ty dodatky byly zveřejněny až v roce 1989

- Sověti chtějí zpět to, co ztratili po první světové válce (Finsko, Polsko, kus Běloruska, Ukrajiny, Besarabii)

1.9.1939 Mussolini Hitlerovi oznamuje, že Itálie není připravena naválku a preferoval by něco jako Mnichov (konferenci), ale Hitler chtěl válčit, a tak zinscenoval útok na německou vysílačku Gleiwitz (Gliwice), útočí na polský poloostrov Westerplatte, kde taky měli sklad munice, vpád je bleskový (*blitzkrieg*), tanky jsou podporovány Luftwaffe, Poláci nejsou vyzbrojeni, od začátku jasné, že Poláci prohrají, k útoku se připojila jako jediná země Slovensko

- reakce velmocí: Francie a Británie vyhlásují Němcům válku, ale nic nedělají (*Sitzkrieg*), chtějí blokovat dovoz do Německa (neutrální země mohly obchodovat), nebyla však moc úspěšná
- co udělali Němci ze západu, to udělal Sovětský svaz z východu

17.9. vpád Sovětského svazu do Polska, oficiálně zdůvodňují tím, že chtějí udělat přesunutí hranice, aby chránili svoje obyvatelstvo před vpádem Němců

- v roce 1940 došlo k vyvraždění polské elity u Katyni, Stalin dlouho tvrdil, že to udělali Němci, ale udělali to Sověti
- vznik nové německo-sovětské hranice, Polsko zase není (někdy se mluví o čtvrtém dělení Polska)
- ošetřeno hospodářskou smlouvou (únor 1940)
- vytvoření území Generálního gouvěnementu, pod německým vlivem, cílem postupně odtud vystrnadit kohokoliv (Poláky a židy) a udělat z toho jakési německé území, v jeho čele je Hanse Frank

Periodisace války

1. 1.9.1939 až 21.6.1941
2. 22.6.1941 (útok na Sovětský svaz) až konec roku 1942 (bitva u Stalingradu)
3. 2.2.1943 až léto 1944
4. 6.6.1944 (vylovení v Normandii) až 8.5.1945 (konec války v Evropě)
5. květen 1945 až 2.9.1945

Charakter války

- padlo 110 milionu vojáků
- dalších 58 dalších civilistů zemřelo
- 35 mil. zraněných
- druhá průmyslová revoluce → tanky, letectvo, ponorky, atomové bomby, penicilin
- Němci měli navrch do roku 1941, kdy vstoupily do války Spojené státy
- fašistické státy: Německo, Itálie, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko, Japonsko, Thajsko (umožňovalo Japonsku operovat ze svého území), Finsko
- neutrální státy: Švédsko, Irsko, Švýcarsko, Portugalsko, Španělsko, Turecko

Zisky SSSR do roku 1940

podzim 1939 Sověti do Pobaltí přesunuli jednotky, pak tam proběhly volby, vznikly prosovětské vlády, výsledkem byl vstup Pobaltských zemí do Sovětského svazu v červenci 1940

červen 1940 SSSR vnutil Rumunsku smlouvu o vstupu do SSSR: Besarabie, Bukovina

- pokus o úpravu hranic s Finskem nevyšel, chtěli poloostrov Hanko, Finsko odmítlo, SSSR napadl Finsko

30.11.1939-12.3.1940 ZIMNÍ VÁLKA: Finové se brání, mají postavenou Mannerheimovu linii (Carl Gustav Emil Mannerheim, tehdejší Finský prezident, považován za zakladatele Finska), válka vyvolala nevoli především Británie a Francie, kteří finančně Finsko podporovaly, SSSR vyřazeno ze Společnosti národů, končí *Moskevským mírem* (12.3.1940), získávají jenom 10 % území Finska

- Mannerheimova linie nebyla prorážena (jen malinko)
- když byli Sověti napadnuti Němci v roce 1941, Finové se postavili na stranu Němců

Útok na Skandinávii

- aktivita Německa

9.4.-10.6.1940 VÁLKA O SKANDINÁVII: jen o Dánsko a Norsko, operace Weserübung, Dánsko dobyto hned, Dánové se hezky zachovali ke svým Židovským obyvatelům, kteří byli na lodích přepraveni do Švédska

- Britové a Francouzi chtějí zastavit dodávky železa ze Švédska do Německa, což vyvolalo útok na Skandinávii
- Vidkun Quisling – vznik kolaborantské vlády v Norsku, státní převrat
- na straně Norů od začátku Britové a Francouzi
- na sklonku války od 10. května 1940 začíná útok na západní Evropu (Benelux a Francii), jakmile Němci zaútočili, Francie i Anglie stáhly svá vojska z války o Skandinávii a Němci dobyli Narvik, čímž končí válka o Skandinávii

Útok na západní Evropu

10.5.-22.6.1940 operace Gelb: útok na Benelux

12.5.1940 útok na Francii, vpadli tam do severu, na jihu je totiž Maginotova linie, Francouzům pomáhají Británie a Benelux, ale neúspěšně, někteří vojáci po porážce u Calais přepraveni do Británie z přístavu Dunkerque

10.6.1940 Mussolini útočí na Francii a získává drobné území

- premiér Philippe Pétain, který válčil už v první světové válce, byl donucen, aby tu kapitulaci podepsal on: *Kapitulace v Compiègne*

22.6.1940 Francie kapituluje

- Rotterdam krom jednoho chrámu srovnán se zemí
- Němci okupují Francii na Z u moře, v centrální části je tzv. Vichistická Francie (kolaborační režim), vyděl jen do srpna 1944, kdy začíná osvobozování Francie z jihu
- mezi spojenci se objevily i jednotky Charlese de Gaulla, který utekl do zahraničí a poté organizoval jednotky svobodné Francie

Bitva o Británii

- bitva o británii – němci by chtěli dobýt británii, vylodění pomocí operace lvoun
- adlertag 13. srpna
- do října nejintenzivnější vzdušná válka o britský prostor
- první německá prohra
- od roku 1942 to už budou Britové kteří bombardují Německo
- Luftwaffe x RAF

říjen 1940 na španělsko-francouzských hranicích probíhá jednání Hitlera a Franca, pokud se Franco přidá do války a dobude Gibraltar, tak si ho Španělsko může nechat a dostane k tomu nějakou tu kolonii, nicméně Franco to nepřijal, Španělsko bude neutrální

listopad 1940 Hitler nabízí Stalinovi, jestli se nepřidá do války proti kapitalistům

- v RAF i českoslovenští dobrovolníci
- pojďme na Balkán

duben 1939 Itálie anektuje Albánii, plánuje co dál

říjen 1940 Mussolini útočí na Řecko, je to obří fiasko, Řekové částečně vstoupili do Albánie

březen 1941 Hitler si je nakláněl, v březnu se Hitlerovi povedlo dostat Jugoslávii do aliance, proběhne tam ale do týdne puč, Hitler reaguje a Jugoslávie je v rámci operace Marika během dubna obsazena, pak je dobyt i Řecko, trochu je okousají, osamostatní se Chorvatsko v čele s ustašovci, v čele s Ante Paveličem, dále Srbsko v čele s gen. Nedičem

- Řecko je připojeno k Itálii, Makedonii získává Bulharsko
- v Jugoslávii je silná partyzánská aktivita v čele s Josipem Brozem Titem (this is a surprise tool that will help us later)

květen – červen 1941 operace Merkur – invaze na Krétu

- válka v africe
- Italové drží Libyi, Etiopii, Somálsko a Eritreu, chtějí dobýt britský Egypt

⇒ otevíráme libyjsko-egyptskou frontu (září 1940)

únor 1941 Italové jsou zatlačeni

březen 1941 vložte postavu německého tankového velitele Erwina Rommela, nicméně přestal být v popředí kvůli Barbarosse, opevní Tobruk, který je pak pracně dobýván

květen 1941 habeško-somálská fronta: Italové vedou neúspěšný útok na britské Somálsko, Briti zareagovali tím, že dobyli celou Italskou východní Afriku

duben 1941 Japonsko a SSSR uzavírají smlouvu o neútočení

březen 1941 zákon o půjčce a pronájmu – USA „půjčí“ Britům a ostatním spojencům (potom i SSSR) vybavení za peníze, které zaplatí po válce (pak se to promlčelo)

- jedeme na východní frontu

22. června 1941 začíná útok Německa na SSSR, okolo 70% německé vojenské síly se přesune na východní frontu, Němci mají srovnatelný počet ale mnohem vyšší kvalitu vybavení, Stalin taky před válkou zlikvidoval většinu schopných generálů v rámci čistek (Tuchačevsky), sovětské vedení je tedy nezkušené

- ze začátku padaly celé sovětské armády do německého zajetí
- Stalina částečně zachránilo to, že se mu povedlo přesunout část průmyslu za Ural
- německý útok veden třemi směry, na sever do Leningradu, v centru do Moskvy, na jih do Stalingradu, na Kavkaz (ropa)
- německá invaze ale nemá před zimou moc času, na podzim začíná pršet, pak je krutá zima, na kterou není Německo plně připraveno

září 1941 - leden 1944 Leningrad je obklíčen, začíná dlouhé obléhání Leningradu, Leningrad zásobován pouze po jezeře

- na podzim Hitler prohlašuje, že už vyhrál, v říjnu začíná operace Tajfun – dobytí Moskvy, Německo je na 20 km od Moskvy
- začíná ale zima a je to v pytlí, v prosinci začíná protiútok generála Žukova, který frontu posouvá v místech až 200 km na západ

srpen 1941 Atlantická charta – Churchill a FDR prohlašují, že musí porazit fašistické země, že uchází především o osvobození fašisty podrobených zemí

- do Británie se stahují vlády okupovaných zemí
- Britové mají výhody: velké námořnictvo, letectvo, impérium, radar

květen 1940 k moci se dostávají konzervativci v čele s Churchillem, odmítají politiku appeasementu

- strategie měla být taková, že Británii budou nejprve bombardovat a pak se tam vylodí: operace Seelöwe

10.7.1940 začíná bombardování britských ostrovů

13.8.1940 den orlů – den, kdy bombardování bylo nejintenzivnější

- střet Geringovy Luftwaffe s RAF
- Churchill chodil mezi lidmi, dodával jim odvalu
- v letectvu také českoslovenští letci
- podařilo se Británii ubránit – první německý neúspěch, nezískali britské ostrovy

Válka v pacifiku

1937 čínsko-japonská válka

1940 Japonsko obsazuje francouzskou Indočínu

- USA uvaluje na Japonsko ropné embargo, což vede k

7.12.1941 útok na Pearl Harbor, potopili zepár lodí, letadel, den na to FDR předstupuje před Kongres a USA vyhláší válku Japonsku (do pár dnů i jejich spojencům – Německu, Itálii)

- v letech 1940-42 v období rychlé japonské expanze, obsazují evropské kolonie v regionu, prvně Japonci vnímání jako osvoboditelé od kolonizátorů, později místním obyvatelům slibují za pomoc nezávislost po válce

3.-7.6.1942 bitva u Midway – kombinovaná námořní a pozemní bitva o ostrov Midway, Američani rozluštili japonský kód, odrazili jejich útok – obrat ve válce

VIII. 1942 - II. 1943 bitva o Guadalcanal (Šalamounovy o-vy), USA donutí Japonce se stáhnout, velká pozemní výhra USA

1.1.1942 Washingtonská deklarace – viz Atlantická charta: Němci dostanou nabudku, z tohoto pak vyplývá OSN

- 1943 celkově zlomový rok v druhé sv. v.
- koncem roku 1942 rozluštěna německá šifra Enigma (Turing)

1 IV. fáze

- začíná vyloděním v Normandii 6.6.1944 – operace Overlord
  - pláže označeny krycími jmény, USA se vylodí na plážích Utah, Omaha, Briti na plážích Gold a Sword, Kanaďani na pláži Juno, a zepár Frantíků (de Gaulle) na pláži Sword
  - považováno za největší vylodění v historii
  - Spojenci utrpěli poměrně velké ztráty, ale už nebyli vytlačeni
  - postupně ovládnou úsek okolo Cherbourgu, Caen asi 30 km do vnitrozemí
  - potom se vylodí u na jihu, u Tolouse, Nice
  - 25. 8. osvobozena Paříž
  - pokus o atentát na Hitlera - operace Valkýra, generálové von Stauffenberg, von Moltke
  - postupně byli Němci dobiti z východu i od západu
  - Varšavské povstání – Rudá armáda dostala příkaz, aby se zastavila, povstání organizoval západní odboj, takže se Stalin akorát pěkně zbavil pro-západní inteligence
  - pak to postupně osvobozují, mrtě datumů
  - tři námořní bitvy v zátocě Leyte – Spojenci získali Filipíny
- konec od honzy, začátek 30. 5.

Pražské povstání

- do konce dubna 1945 byla většina SLOvenska osvobozena, bylo tu spoustu partyzánských jednotek

duben 1945 Brno osvobozeno v rámci Bratislavsko-Brněnské operace 26.4., Bratislava 4.4.

- naše území osvobozováno třemi směry, Spojenci ze západu, ale mohli dosáhnout jen demarkační linie (Plzeň)

7.5. Spojenci dosáhli demarkační linie, den předtím osvobozena Plzeň, americké armádě velel gen. Patton

- zbylé dva proudy: v rámci Varšavsko-Berlínské operace první ukrajinský proud maršála Koněva, čtvrtý ukrajinský proud maršála Petrova, pak Jeremeňkova – ti šli ze severu, z jihu šel maršál Malinovský
- na Slovensku se mohla vytvořit naše první poválečná vláda, protože Slovensko bylo osvobozeno dřív, díky politice appeasementu Beneš 1943 podepsal se Stalinem smlouvu o spolupráci, přátelství

březen 1945 když se chýlila válka ke konci, spojil se Beneš s komunistickými reprezentanty odboje domluvil na tom, jak bude vypadat první vláda – bylo tam šest stran, ale ne agrárníci, Hlinkova fašistická strana, byla tedy vytvořena vláda národní fronty Čechů a Slováků (čeští komunisté, čeští sociální demokraté, čeští lidovci, národní socialisté, slovenští komunisté, slovenská strana demokratická), v čele vlády Zdeněk Fiellinger, představitel sociální demokratické strany, ale silně levicově orientován, vytvořena na území osvobozených Košic 4.4., o den později přijali tzv *Košický vládní program*, zaznívá tam zahraniční orientace na SSSR, potrestání zrádců a kolaborantů apod.

- Němci se pořád drželi v protektorátu a chtěli se postupně posouvat na západ a postupně se vzdát, ale to jak postupovali, postupně ničili vše, na co přišli; v posledních válečných dnech popravovali partyzány a vyhlazovali spolupracující vesnice, taky využívali náš ekonomický potenciál
  - ve středních Čechách operovala armáda německých vojáků – skupina *Mitte*, navíc tu byly jednotky SS – protektorát pořád držen Němci
  - když se posune Rudá armáda z východu, hrozí nebezpečí, že nastane konfliktu
  - vzniká další odbojová organizace Česká národní rada, která chce ozbrojeným povstáním v protektorátu urychlit odsun Němců, v čele byl Albert Pražák, ale taky komunisté (Smrkovský), mělo vypuknout někdy 7.5., jenže od 1.5. začala propukat povstání po celé republice, nakonec propuklo v Praze 5.5.
  - velitelé povstání začali spolupracovat s Českým rozhlasem, po Praze vyrostly barikády, západní spojenci by tam byli mohli dorazit, ale museli se zastavit na demarkační linii
  - povstalci neměli dost zbraní, Němci používali lidi jako lidské štíty, byli ozbrojeni
  - v nejhorších dnech 6. a 7. května povstalcům pomohli *Vlasovci* (jednotky generála Vlasova) – zajatí Rusové a Ukrajinci Němci, kteří vytvořili vojenskou jednotku a bojovali za války na straně Němců, báli se toho, co s nimi Stalin udělá, jejich cílem tedy bylo projít Prahou a stáhnout se do západního zajetí, pomohli v Praze zásadním způsobem, i když pražští velitelé odmítali jejich pomoc, západní spojenci je potom vydali Stalinovi
- 7.5. bombardování Prahy Němci, podepsána kapitulace v Remeši, o den později (8.5.) podepsána i v Praze s tím, že jim Češi umožní se stáhnout na západ
- fanatičtí členové SS válčili dál
  - na základě Pražské operace první ukrajinský front vyslal část vojáků na Prahu, ti v ranních hodinách 9.5. tanková jednotka Ribalkova vyjždějí do Prahy a postupně likvidují zbytky SSáků v Praze
  - opravdu do posledního dne váčky v Evropě se bojovalo i na našem pzemí
- 10.5. bylo jasné, že se Fiellingerova vláda může přesunout do Prahy
- protože vnímali českou národní radu jako konkurenta, byla rozpuštěna vládou
  -

Postupim

- na konci války v Evropě se V USA jednalo o vzniku nové mezinárodní organizace, která se bude primárně snažit udržet mír

26.6. podepsána Charta OSN – založení OSN, za Československo podepisoval ministr zahraničí Jan Masaryk

červenec-srpen uspořádat Evropu po druhé světové válce měla Postupimská konference ve složení Stalin, Churchill a Clement Attlee, který vyhrál volby, Truman

- okupační zony Německa, Rakouska, Berlín a Vídeň rozdělena na 4 zóny, politika 4D: demokratizace, dekartelizace (zbojní firmy přestanou chrlit zbraně), denacifikace (zákaz NSDAP), demilitarizace (od-zbrojení), reeparace pomocí surovin z Německa, Rusové demontovali zařízení podniků a odváželi si je do

SSSR; východní Prusko bude mít částečně jižní část Polska, ale oblast Kaliningradu získá SSSR, stanovena západní hranice Polska na řekách Odra-Nisa, preventivně odsunuty německé menšiny z Polska, Československa a Maďarska, připraví se mírové smlouvy s německými satelity

- Američanům se už podařilo zrealizovat pokusy s jadernou zbraní
- pro nás důležité, protože jsme mohli „vylikvidovat“ Němce – citován dr. Beneš
-

Pátá fáze 8.5.-2.9.

- císař Hirohito odmítá kapitulovat, boje o Iwodžimu, Okinama (ostrovy)
  - Američané předpokládali, že válka bude dál pokračovat, do bojů se zapojili i Sověti
- 6.8. atomová bomba Little Boy na Hirošimu
- 9.8. druhá bomba Fat Man na Nagasaki
- 6.8. vstup SSSR do války
- 14.8. císař Hirohito kapituje, ale někteří fanatici válčí dál
- 2.9. vylovení křižníku Missouri, na němž byla podepsána kapitulace Japonska – definitivní konec druhé světové války